

VASTINEET ja VASTASELITYS Itä-Suomen aluehallintovirastolle, kirjaamo.ita@avi.fi

Jarkko Juntusen Kiuruveden Leppisuon ympäristölupahakemuksen muutoksista ja vastineesta 2012
ISAVI/117/04.08/2011

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY)
Iisalmen luontomuseo, Kirkkopuistonkatu 9, 74100 IISALMI
iisalmi.luontomuseo@gmail.com, p. 017-818 387, 0407212618, Y-tunnus 0758532-0

**Leppisuon purkuvesistöihin kuuluu Suojoki, jonka tilan arviointia tehdään useilla tahoilla.
Perustietotilanne on muuttunut hakemuksen jättämisen jälkeen** (tarkemmin loppuosiossa).

ISAVI:n 13.12.12 kirjeen johdosta vastaamme yhdellä kirjelmällä seuraaviin asioihin:

- I) Vastine Leppisuon muutetusta suunnitelmasta
- II) Vasta-selitys J. Juntuselle Leppisuohankkeesta ja sen vaikutuksista Sikapuroon sekä
- III) Vastine Sikapuron kosteikon toimenpidesuunnitelmaan

Kohdat I ja II): ILYY ry joutuu toistamaan aiemmin esitetyt vaatimukset ja perustelut (muistutus 18.6.2012). Alla pääkohdat perusteellisesta muistutuksesta:

- A. Hakemuksen tiedot ovat riittämättömiä lupaharkintaan
 - 1) vesiensuojeluvaihtoehtojen ja paikallisolojen vuoksi (=Sikapuron vaikutus)
 - 2) koska ehdotetun vesienkäsittelyn toimivuutta ei ole osoitettu
 - 3) koska hanke sisältää liian yleisiä väitteitä puhdistustehosta
- B. ISAVI:n on vaadittava lisäselvityksiä ja varmistettava vesiensuojelun teho
- C. Sikapuron ja kivennäismaiden rajaamattomuus on oikaistava, ja haittojen vähentämiskeinoja on kirjattava lupaehtoihin

J. Juntusen vastine on päivätty 1.8.2012 ja kirjattu 8.8. AVI:ssa. Vastineessaan hakija tukeutuu kevytkemikalisoitimenetelmään. Täten **Juntusen vastine on katsottava vanhentuneeksi**, koska hakemusta on oleellisesti muutettu (22.11.12 kirje AVI:lle, kirjattu 7.12.)

Aiemman esitetyn lisäperusteluiksi ILYY ry esittää seuraavaa:

A1. Hakijan arvio ei ole selvitys. Siinä ei osoiteta, että merkittäviä vaikutuksia ei kerry Suojokeen Sikapuron kautta. Hakija ei ole antanut selvitystä miten Sikapuron virtaukset saataisiin hallintaan turvetuotantoalueella. Näitä haittoja eivät poista alajuoksulle tuleva(t) kosteiko(t). Näin ollen hakija ei ole esittänyt riittävää selvitystä.

A2. Vesienkäsittelyjärjestelmän toimivuus osoitettava

Tutkimuksissa on osoitettu, että valutuskenttien reduktiotasot vaihtelevat suokohtaisesti. Osa kentistä toimii päästölähteenä ja ympärivuotinen pintavalutus on haitallista (Kantonen 2011, Björn Klöve ym. 2012). Huonosti toimiva valutuskenttä ei ole BAT-tekniikkaa. Kunnollinen tukkiminen vaatisi kalustoa, joka puolestaan tekisi runsaasti painautumia. Eri syistä kentälle syntyisi liikaa oikovirtaamia.

Koska Leppisuon kaivuutoiminnan aiheuttamista kokonaispäästöistä ei ole tehty realistista arvioita, vesienkäsittelyjärjestelmää ei ole voitu mitoittaa oikein. Pintavalutuskentän toimivuus tulee osoittaa ennen kuin lupa voidaan myöntää.

A3. Arvio kiintoainekuormituksesta laskettava uudelleen

Leppisuon turvetuotannon aiheuttamaa kiintoainekuormitusta alapuoliseen vesistöön on laskettu ja arvioitu väärin, koska se perustuu virheellisiin, mutta yleisesti käytettyihin kuormitusmalleihin:

- rankkasateiden aiheuttamat hetkelliset 'kiintoainekuormituspiikit' on jätetty huomiotta näytteenotossa ja kuormituslaskennassa
- sulamisesta johtuvan tulvahuipun tuoma kuormitus puuttuu mallista koska näytteitä ei ole otettu silloin kun routa on sulanut ja lumien sulamisen aiheuttama valumahuippu on menossa
- turvepölyn laskeutuminen eristysojiin ja siitä aiheutuva kuormitus on jätetty ottamatta huomioon
- eristysojien seinämien ja pohjan eroosion aiheuttamaa kuormitusta ei oteta lainkaan huomioon
- eristysojien ja pintavalutuskentän kaivuvaiheen kuormitusta ei oteta lainkaan huomioon

Pyydämme, että toiminnanharjoittaja korjaa virheellisen kiintoainekuormituslaskelman.

Pyydämme saada analysoida korjatun laskelman ennen päätöksen tekoa.

B. Tietoperustaa parannettava ja varmistettava vesiensuojelun teho

AVI:n kuuluu rajata kivennäis- eli mineraalimaat suojavajöhykkeineen pois lupa-alueen tuotantokentistä, kieltäen samalla mineraalimaiden reunojen turha lisäojitus. Tuotantokentistä pitää rajata pois mineraalimaahan rajoittuvat kaistat, koska em. kontaktit, etenkin syvään kaivettuna läisäisivät heti rauta- ja ravinnepitoisuuksia. Näistä muodostuisi päästöjä Suojokeen asti. Ehdotetussa vesienkäsittelyssä ei ole huomioitu mineraalimaan tuomaa lisäkuormaa.

Kun hakemuksessa ei kuvailtu mineraalimaasaarekkeiden sijaintia (se on vain puutteellisesti selvitetävissä vertaamalla lupakarttaan sitä tarkempaan karttatietoon), on vaara, että lupaharkinnassa jää arvioimatta kuinka rajataan vesistökuormaa lisäävät osat tuotantokenttien ulkopuolelle. Muutoinkaan mineraalimaata sisältävää ainesta ei saa jättää valuvesien vietäväksi, esim. ojien äärelle. On vastoin ympäristönsuojelulain 4 §, että aiheutetaan turhia metalli- ja ravinnepäästöjä. ISAVI on ojitetun Kokkosuon päätöksessä päätynt hylkäävään päätökseen koska esitetty pintavalutus ei täytä parhaan

käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksia, ja koska kentän ravinnesuhteiden perusteella sen kyky pidättää mm. fosforia voi olla heikko. Viite:

http://www.avi.fi/fi/virastot/itasuomenavi/ymparistojavesitalousluvat/ymparistoluvat/Documents/P%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset/Vuosi%202012/isavi_paatos_69_2012_1-2012-9-25.pdf

Lisäselvitystarpeet ovat ilmiselviä, kuten hakemuksen jälkeen tulleet uudet tiedot todistavat:

- Vaasan hallinto-oikeus kumosi Kaikon suon ym. luvan mm. siltä osin kuin se olisi lisännyt uutta tuotantoalaa (viite: VHaO 12/0337/1, 13.11.2012, 01234/11/5115 (päätöksestä ISAVI/37/04.08.2010) Päätös vaikuttaa siihen, onko Suojoen valuma-alueelle mahdollista sallia lisäkuormitusta.

- sekä Jokisuon YVA että Luupuveden Kaislaseen kohdistuvien vaikutusten arviointi ovat kesken.
- uudessa vesiensuojelun työohjelmassa tavoitteeksi on asetettu vesientilan parantaminen.

Päästörajojen asettamisessa AVI:n pitää määritellä vesientilaa parantava päästötaso, eikä vain todeta vesientilaluokituksen tavoite yleisenä velvoitteena. Kun kokonaiskuormitus kasvaisi hakemuksen mukaisen toiminnan vuoksi, hakemus piti hylätä riittämättömän puhdistustekniikan takia.

Lupaharkinnassa on arvioitava ja perusteltava erikseen eristysojien kelvollisuus. Koska YSL mukaisesti turhia haittoja tulee estää, ei esitetty hakemus täytä ennaltaehkäisyperiaatteen mukaisia vaatimuksia.

C. Leppisuonkenttien vaikutus Sikapuron kautta Suojoen tilaan

Tulvan alkaessa irtain turveaines lähtee liikkeelle ensimmäisten tuntien aikana. Kun irtain aines on mennyt tai virtaama pienenee, pitoisuus laskee nopeasti. Hienojakoisia ja liuenneita orgaanisia aineita ei ole huomioitu päästöarvioissa. Kuitenkin jopa 90 % kaikista orgaanisen aineen päästöistä on arvioinnissa yleisesti käytettyä suodatinkokoa hienojakoisempaa. Orgaaninen humus tulee bakteeriravintoverkon kautta rehevöittämään ravintoverkkoa. Pohjiin kertyvän lietteen hajotessa aiheutuu hapettomuutta ja siten mm. fosforin liukenemista veteen.

ISAVI:n tulee asettaa lupaehto, että päästöjen seurantamittaukset tehdään myös 0,4-1,2 mikronikoon suotimilla. Turvetuotannon päästöjä mitataan yleensä tätä suurempi läpimittaisilla suotimilla. Tämä johtaa virheelliseen käsitykseen toiminnan todellisista kiintoainevaikutuksista, kun 2,0 mikronin kokoa pienemmät partikkelit kulkeutuvat mittauksessa ohi.

Leppisuon peruskuivatus, raivaus, sammalen kuoriminen, ojien ja laskeutusaltaiden kaivuu, pintavalutuskentän rakentaminen sekä muiden valmisteluvaiheen toimien suorittaminen aiheuttavat yhdessä merkittävän kuormituksen alapuoliseen vesistöön, jonka päästösäilyksen mittaaminen on välttämätöntä.

II) Vasta-selitys J. Juntuselle

Edellä olevan lisäksi huomautamme, että menetelmän muuttaminen itsessään ei ratkaise päästötasoa Suojokeen. Myös valutuskentän toimivuus on todennettava BAT-tasoiseksi. Oikovirtaamien estäminen ehdotetuilla tukkimisilla ei tuota tulosta. Vastineessa mainitaan ”tuotantoalueen prosentuaalinen osuus kuormituksista”. Pääasia on, että päästöjä tulee kaikkien toiminnanharjoittajien osalta vähentää. Tiedot eivät ole vielä riittävät lupapäätöksen tekoon. Hakijan kannattaa itse täydentää tietoja AVI:lle.

III) Kosteikko

Sinänsä vastaavien kosteikkojen perustaminen on kannatettavaa, jos toteutuksella voidaan estää orgaanisen aineen hajoamisen haitat purkuvesiin. Riistakosteikkohankkeen laajuus aiheuttaa samentumista ja ravinteisuuden lisääntymistä alkuvuosina. Olisi hyödyllistä, että kosteikon perustamisessa arvioitaisiin seuraavat seikat:

i) missä määrin kosteikon perustamisen jälkeen siitä aiheutuu orgaanisen aineksen hajoamista ja siten vesistökuormitusta?

ii) matala, turvemaaperän kosteikko aiheuttaa rakentamisajan lisäksi vesistökuormitusta erityisesti toiminnan alkuvuosina - myös talvisin, jolloin kosteikon pohjalle jäävän orgaanisen aineksen hajoaminen voi johtaa veden happipitoisuuden voimakkaaseen alentumiseen.

Vesilain 3 luvun 2 § mukainen lupa saattaa olla tarpeen, koska hankkeen toteuttaminen saattaa hapenkulutuksen kasvua ja huomattavia metaanipäästöjä.

Yhdistys haluaa tietää onko kosteikkohankkeelle haettu vesilain nojalla lupaa?

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry, Iisalmessa, 10.1.2013

Jarmo Yliluoma
puheenjohtaja

Pertti Kaarakainen
rahastonhoitaja

Kantonen, Sari 2011. Turvetuotannon valumavesien ympärivuotinen käsittely pintavalutuskentillä ja muilla kosteikoilla. Oulun yliopisto.

<http://www oulu.fi/poves/pages/publ/dipl/sarikantonen.pdf>

Björn Klöve ym. 2012 Suomen Ympäristö 35/2012 Turvetuotannon vesistökuormituksen ennakointi ja uudet hallintamenetelmät s. 11